

ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3

The Bad Characters on Thai TV - Channel 3 Soap Operas

ศิริพร แก้วอาษา¹ จารุวรรณ ธรรมวัตร² และราชนันย์ นิลวรรณภา³

Siriporn kaewasa¹, Jaruwan Thammawat² and Rachan nilawanapa³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในประเด็นบทบาทตัวละครฝ่ายร้าย ตัวละครฝ่ายร้ายในความหมายเชิงสัญลักษณ์ และรหัสทางวรรณกรรมที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้าย ในละครโทรทัศน์ช่อง 3 ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครฝ่ายร้ายมีบทบาทต่อการดำเนินเรื่อง 4 ด้านคือ 1) เป็นผู้สร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ด้านความแค้น 2) เป็นผู้สร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ ด้านความปรารถนาทรัพย์สินสมบัติ 3) เป็นผู้สร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ ด้านความปรารถนาพลังพิเศษ และ 4) เป็นผู้สร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ด้านการขัดขวางความรัก ส่วนตัวละครฝ่ายดี พบว่า มีบทบาท 2 ลักษณะ คือ 1)วางแผนแย่งชิงพระเอกและนางเอก และ2) การทำร้ายร่างกายตัวละครฝ่ายดี บทบาทในการสะท้อนธาตุแท้และความเป็นจริงของมนุษย์ในสังคม มี 3 แบบคือ 1) มนุษย์มีความโลภ อยากได้ทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นจนสามารถทำได้ทุกอย่าง 2) มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวเสมอ และ3) มนุษย์ทำได้ทุกอย่างเพราะความรัก บทบาทในการเป็นคติสอนใจ มี 2 ลักษณะ คือ ความโลภเป็นบ่อเกิดของความหายนะ และมนุษย์ควรสำนึกในกฎแห่งกรรม ตัวละครฝ่ายร้ายชายในความหมายเชิงสัญลักษณ์ แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ เป็นผี มีความผิดปกติทางเพศ เป็นฆาตกร และเป็นผู้ขายเจ้าชู้ ส่วนตัวละครฝ่ายร้ายหญิงในความหมายเชิงสัญลักษณ์ แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ ป่วยเป็นโรคประสาท เจ้าเล่ห์เพทุบาย มีความโลภทะเยอทะยาน และต้องการแก้แค้นเพราะคนที่ตนรักเป็นฝ่ายถูกกระทำ รหัสทางวรรณกรรมตัวละครฝ่ายร้ายมีลักษณะดังนี้ 1) รหัสปริศนา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ความขัดแย้งที่เกิดจากการขัดขวางความรัก ความขัดแย้งที่เกิดจากความแค้น ความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนาทรัพย์สินสมบัติ และความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนาพลังพิเศษ 2) รหัสเหตุการณ์ มี 3 ลักษณะ คือ รหัสเหตุการณ์ที่เกิดจากการแสดงกิริยาอาการ เหตุการณ์ที่เกิดจากการแสดงสีหน้า และเหตุการณ์ที่เกิดจากการกระทำของตัวละคร 3) รหัสอรรถลักษณะ พบว่า มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะภายนอกของตัวละครฝ่ายร้ายหญิง มีรูปร่างดี สวย สง่า มีเสน่ห์ การแต่งกายทันสมัย เชื้อชาติ แต่งหน้าเข้มจัด ตัวละครฝ่ายร้ายชาย หล่อ สง่า การแต่งกายทันสมัย ลักษณะภายในตัวละครฝ่ายร้ายชาย มีนิสัย โหดเหี้ยม เจ้าชู้ เจ้าเล่ห์ ชอบวางแผน ชอบใช้กำลัง ส่วนตัวละครฝ่ายร้ายหญิง เจ้ามารยา อิจฉาริษยา ก้าวร้าวชอบวางแผนร้ายลึก มีเล่ห์เหลี่ยม 3) รหัสสัญลักษณ์ พบว่ามี 6 ประเภท คือ รูปร่างหน้าตาแทนลักษณะนิสัย การแต่งกายแทนอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การแต่งหน้าสีของเครื่องสำอางแทนอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ อาวุธแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึก อาฆาต การฆาตกรรม สัตว์มีพิษแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกอาฆาต สัตว์ไม่มีพิษแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกรัก 4) รหัสสิ่งแวดล้อม พบว่า มี 2 ประเภท คือ จำนวนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยของตัวละคร และ จิตวิทยาความรักเกี่ยวข้องกับ

พฤติกรรมความรักของตัวละคร

คำสำคัญ : ตัวละครฝ่ายร้าย ; รหัสทางวรรณกรรม ; สัญลักษณ์

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ปร.ด. (ภาษาไทย) รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ศศ.ด. (ภาษาไทย) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the issues of the villains in the sense of signs and literature code portrayed by them on channel 3 soap operas.

Research results showed that villains on channel 3 soap operas influenced continuity in four parts : 1) they caused conflicts and revenge to humans; 2) they caused problems and clashes of property desire among humans; 3) they caused dilemmas and competition of supernatural power desire among humans; and 4) they caused obstacles and rivalry of love among humans.

Two characters affecting good parties were found : 1) to snatch a hero and a heroine; and 2) to hurt good parties. Roles reflect three patterns of nature and reality of humans in society: 1) humans have greed and strong desire from the property of others ; 2) humans always have selfishness in them; and 3) humans will do everything for love.

Roles demonstrating morals were identified in two types: (1) the catastrophe caused by greediness and (2) the realization of Karma. It was also found that a male villain as depicted on signs was divided into four characters: (1) a ghost (2) a sexual predator (3) a murderer, and (4) a flirt.

On the other hand, a female villain as portrayed on signs was divided into four characters: (1) a neurotic character, (2) a tricky and malevolent character, (3) a greedy character, and (4) a vengeful character.

The common association of the female villain was divided into two types: (1) external attributes showed attractiveness, refinement, and modern clothing, and (2) behaviors showed temptation, superficiality, aggression, and craftiness.

The literature code of villains on channel 3 soap operas had the following nature:

A cryptogram was divided into four structures : (1) conflict from love obstruction, (2) conflict from the act of vengeance, (3) conflict from property desire, and (4) conflict from supernatural power desire.

An incident code had three modes : (1) the incident code from manner, (2) the incident code from facial expression, and (3) the incident code from characters' actions.

An identity code had two forms : (1) the physical elements of a female villain which showed beauty, contemporary clothing and dark makeup, and (2) the external characteristics of a male villain which manifested physical appeal, charm, and stylish clothing.

The character of a male villain showed ferocity, artfulness, and enforcement, while the internal qualities of a female villain showed artifice, jealousy, and transgression.

The sign code had six schemes : (1) displaying a symbol of appearance instead of manners, (2) motifs of dressing instead of sexual emotion, (3) using a symbol of weapon to demonstrate feelings and emotions, (4) wearing makeup and choosing the color of cosmetics instead of expressing sexual emotion, retaliation, and murder, (5) exposing symbols of poisonous animals instead of attack, and (6) showing symbols of non-poisonous animals instead of love.

The cultural code had two patterns: (1) idioms relating to the nature of characters, and (2) the psychology of love relating to the demeanor of characters.

Keywords: Discourse ; The Bad Characters

บทนำ

ผลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการโทรทัศน์ของคนไทยในช่วง 20 ปี (2532 - 2551) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551 : 1) พบว่าการชมโทรทัศน์ของประชากรไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยปี 2532 มีผู้ชมโทรทัศน์ร้อยละ 80.4 และเพิ่มเป็นร้อยละ 94.6 ในปี 2551 สำหรับอัตราการชมโทรทัศน์ทั้งชายและหญิงพบว่ามีส่วนที่ใกล้เคียงกัน นอกจากโทรทัศน์จะเป็นสิ่งที่เข้าถึงมวลชนกลุ่มใหญ่ในสังคมได้อย่างสะดวกง่ายดายแล้ว โทรทัศน์ยังสามารถเสนอทั้งภาพและเสียงอีกทั้งกระตุ้นผู้ชมให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดเหมือนหนึ่งเป็นสื่อส่วนตัว โทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์เป็นอย่างมาก เมื่อผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญในจุดนี้ และเลือกใช้โทรทัศน์เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์สินค้าของตนสู่ลูกค้า ประเภทของรายการโทรทัศน์ก็ขึ้นอยู่กับผู้ชมและผู้สนับสนุนรายการมากและนานจนมีรายการที่ออกอากาศยาวนาน อันหมายถึงความสำเร็จในการผลิตรายการโทรทัศน์ ละครโทรทัศน์เป็นรายการที่แม้ไม่ได้นำเสนอเรื่องจริงแต่สามารถเร้าอารมณ์ได้มาก ความนิยมชมชอบในละครโทรทัศน์เกิดขึ้นได้ด้วยบทบาทของผู้ผลิต ผู้อุปถัมภ์รายการและผู้ชม ดังที่กาญจนา แก้วเทพ (2547 : 335) ได้รวบรวมมาดังนี้ ด้านผู้ผลิตให้เหตุผลว่าผลกำไรจากละครโทรทัศน์มีความน่าพึงพอใจ ด้านผู้อุปถัมภ์รายการให้เหตุผลในการสนับสนุนว่าเนื่องจากปริมาณผู้ชมรายการนี้มีมากและเป็นผู้ชมประเภทซื้อสัตย์ที่ดูอยู่อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ส่วนในด้านผู้ชมโดยเฉพาะผู้ชมที่เป็นสตรีความนิยมด้วยเหตุผลหลายประการ เริ่มตั้งแต่ได้รับความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด ได้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต และบทเรียนสำหรับผู้หญิงที่ยังไม่มีประสบการณ์ตรงในปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ยังเห็นว่ารายการละครโทรทัศน์ยังทำหน้าที่และมีศักยภาพสูงในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ชม

นักวิชาการได้วิเคราะห์คุณลักษณะของละครโทรทัศน์ที่สามารถกระตุ้นใจผู้ชมได้และพบว่าละครโทรทัศน์ช่วยให้ผู้ชมได้ปลดปล่อยอารมณ์ เช่น หัวเราะ ร้องไห้ แปลกใจ ช่วยให้ออกาสผู้ชมได้เติมเต็มจินตนาการจากชีวิตประจำวันที่ซ้ำซากและให้ออกาสผู้ชมได้ค้นหาข้อมูลและคำแนะนำจากตัวละครที่ตนชื่นชอบ

ละครโทรทัศน์นับว่าเป็นรายการที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มผู้ชมมีการผลิตละครโทรทัศน์อย่าง

สม่ำเสมอและต่อเนื่อง การผลิตรายการละครโทรทัศน์เริ่มต้นจากการสรรหาบทประพันธ์หรือโครงเรื่อง (Plot) ที่น่าสนใจเพื่อนำมาเขียนเป็นบทละครโทรทัศน์และเข้าสู่กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ต่อไป สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อสมท. มีการปรับปรุงการผลิตละครโทรทัศน์ของตนตลอดเวลาจนถือได้ว่าเป็นรายการหลักของทางสถานีซึ่งมีทั้งละครที่ทางสถานีผลิตเองและละครที่บุคคลภายนอกเข้ามาผลิต"เพื่อให้ผู้ชมได้รับชมละครในรูปแบบต่างๆ สถานีจึงเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้จัดละครเข้ามาช่วยสร้างสรรค์งานที่มีคุณภาพ เช่น บริษัททีวีซีน จำกัด ที่มีณัฐนันท์ ฉวีวงษ์ เป็นผู้จัดการดำเนินงานสร้างละครในรูปแบบต่างๆ ออกมาวิธีการคัดเลือกเรื่องมาทำละครของช่อง 3 มีวิสัยปฏิบัติ 2 วิธีคือสถานีนำเสนอโครงเรื่องหรือนวนิยายที่เหมาะสมกับแนวทางการผลิตละครของผู้จัดละครเพื่อให้ผู้จัดละครดำเนินการผลิตและผู้จัดละครเป็นผู้ซื้อเรื่องและยื่นเสนอต่อทางสถานีเพื่อพิจารณาหากทางสถานีเห็นว่าเหมาะสมก็จะอนุมัติให้ผลิต การที่ช่อง 3 ใช้หลายวิธีในการคัดเลือกเรื่องที่จะนำมาผลิตละครนี้เองทำให้ละครช่อง 3 มีความหลากหลาย และส่งผลให้ละครได้รับความนิยมจากชนชั้น (นารินทร์. 2543 : 79)

ละครเรื่องยาวมีการดำเนินเรื่องติดต่อกันหลายสิบตอนเทียบได้กับ soap opera ของประเทศทางตะวันตกมักใช้เวลาในการออกอากาศประมาณ 45 - 120 นาทีโดยออกอากาศเป็นประจำทุกวัน .ทุก 2 วันต่อ 1 สัปดาห์และทุก 3 วันใน 1 สัปดาห์และเป็นละครที่นิยมผลิตในปัจจุบันเนื่องจากตรงตามความชอบของผู้ชม (กอบกุลอิงคุทานนท์. ม.ป.ป.)

ณัฐนันท์ ฉวีวงษ์ กล่าวในบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายการเลือกบทประพันธ์มาผลิตเป็นละครว่า "โดยปกติจะเลือกที่ความชอบในบทประพันธ์ก่อนจะดูว่าเรื่องนั้นให้ข้อคิดอะไรกับสังคมของเราบ้างเรื่องมีความสนุกในตัวเองไหมเมื่อชื่นชอบตัวบทประพันธ์แล้วจะดูว่าเราสามารถทำออกมาเป็นละครได้ดีหรือไม่ เราเลือกแนวทางการนำเสนอได้ถูกหรือไม่เพราะในเรื่อง 1 เรื่องก็จะมีหลายแนวทางผสมกันอยู่" (ณัฐนันท์ ฉวีวงษ์. สัมภาษณ์. 16 พฤศจิกายน 2543)

ด้านการสร้างบทละครจากนวนิยายนั้นศ. ดร. มัทนิม ชดรารัตน์ ได้กล่าวไว้ว่า "จำเป็นต้องติดต่อเรียบเรียงเหตุการณ์จากนวนิยายใหม่และแต่งเติมบทสนทนาบางตอนเข้าไปเพื่อให้เนื้อเรื่องที่เปลี่ยนมาเป็นบทละครสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากนั้นผู้เขียน

จะต้องเลือกเน้นแก่นความคิดให้เข้มข้นขึ้นซึ่งอาจทำให้ละครมีรสต่างไปจากนวนิยาย” (มัทนีโมซาคาราตินิก. 2531. : 5)

การดัดแปลงบทประพันธ์มาเป็นบทละครโทรทัศน์ (Adaptation) นั้นจิระวิทย์ สมบัติศิริเจ้าของนามแฝง เอกลิขิต กล่าวไว้ว่าผู้เขียนบทละครโทรทัศน์มีการดัดแปลงบทประพันธ์ในรูปแบบต่างๆมาเป็นบทละครโทรทัศน์ด้วยการยึดโครงเรื่องหลัก (Plot) หรือแก่นเรื่อง (Theme) ที่ผู้ประพันธ์เขียนไว้โดยมีการสร้างเนื้อหาเพิ่มเติมเนื่องจากบทประพันธ์ประเภทนวนิยายนั้นจะมีการพรรณนาหรือบรรยายไวยากรณ์มากกว่าสถานการณ์ (Situation) เหตุการณ์ (Incident) และความขัดแย้ง (Conflict) เมื่อนวนิยายหรือบทประพันธ์มาเขียนเป็นบทละครโทรทัศน์มีความจำเป็นต้องเพิ่มเนื้อหาให้พอสำหรับผลิตเป็นละครซึ่งปกติจะมีความยาวเฉลี่ยประมาณ 15-30 ตอนผู้เขียนบทจะยึดโครงสร้างเดิมไว้ ซึ่งนวนิยายบางเรื่องมีจุดมุ่งหมายที่จะขายลิขสิทธิ์เพื่อผลิตเป็นละครโทรทัศน์จึงมีความพิถีพิถันในการเขียนน้อยกว่าบทประพันธ์ในยุคก่อน (จิระวิทย์ สมบัติศิริ. 2552:148)

การเขียนบทละคร Aerchann Aiaonesgo ให้ความสำคัญ หมายถึง “เป็นการปลดปล่อยตัวเองจากความคิดความกังวล ความหดหู่ความหม่นหมองที่เกี่ยวกับภาวะการใช้ชีวิตแต่ก็ยังไม่วายที่นักเขียนจะตกอยู่ในสภาวะความขัดแย้งขณะที่ต้องทำงานการละคร” (Aerchann Aiaonesgo.1894 : 27)

สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนโดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวางทั้งนี้การรับรู้ข่าวสารของประชาชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่งข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการโดยเฉพาะกรมประชาสัมพันธ์นำข้อมูลจากการสำรวจไปเป็นส่วนประกอบในการจัดผังรายการ การจัดคะแนนความนิยมของโทรทัศน์ ตัวละครฝ่ายร้าย (Antagonist) เป็นตัวละครที่ขัดขวางการกระทำของตัวเอกและทำให้เกิดข้อขัดแย้งและพัฒนาข้อขัดแย้งนั้นให้ลุกลามออกไปลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้ชมมองเห็นตัวละครนี้เป็นตัวเลวร้าย และเห็นแก่ตัว (Geraldine Brain Siks.1983 : 170)

ประเภทของละครหลังข่าวตัวละครหลักแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท หลักๆ คือ พระเอกนางเอก ตัวละคร

ฝ่ายร้าย และตัวประกอบคือ เพื่อนพระเอกนางเอก เพื่อนตัวละครฝ่ายร้าย การแบ่งตัวละครฝ่ายร้ายและฝ่ายดี ช่วยทำให้ละครมีมิติมีรสชาติดมากขึ้นละครเรื่องไหนขาดตัวละครบางประเภทไปก็หมดสนุกขาดอรรถรสตัวละครฝ่ายร้ายจะคอยกีดกันพระเอกกับนางเอกไม่ให้มาพบกันได้คอยยุแหย่ตะแคงรัวให้แตกแยกกัน เข้าใจกันผิดเพื่อจะแย่งชิงพระเอกนางเอกให้เป็นของตัวเองให้ได้ไม่ว่าพระเอกกับนางเอกจะแต่งงานกันแล้วก็ตามถ้าพอใจตัวละครฝ่ายร้ายเหล่านี้ก็พร้อมที่จะเข้ามาแย่งชิงทันทีละครไทยที่ออกอากาศผ่านจอแก้วทุกเรื่องจะต้องมีพระเอกและนางเอกเป็นตัวยืนโดยมี “ตัวละครฝ่ายร้าย” ผาดโผนอยู่ในละครทุกเรื่องเป็นตัวหลักไม่ว่าละครชีวิตประเภทแม่สามีกับลูกสะใภ้ที่มีความขัดแย้งกันในด้านต่างๆหรือนางเอกตกยากพบพระเอกเป็นทายาทมหาเศรษฐีหรือผู้หญิงหลายคนแย่งชิงผู้ชายคนเดียวอย่างเสียสดี ล้วนต้องมี “ตัวละครฝ่ายร้าย” ออกมาหน้าจอสร้างความฮือฮาให้แก่ผู้ชมด้วยการทำร้ายร่างกายนางเอกละครไทยหากขาดนางร้ายจะได้รับความนิยมจากผู้ชมต่ำ ทาบริษัโฆณดยกเลิกโฆษณาตามไปด้วย จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ “ตัวละครฝ่ายร้าย” จะอยู่คู่ละครไทยไปอีกระลอกแสนนาน (โครงการการพัฒนาองค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทยศูนย์การเรียนรู้เท่าทันสื่อ.2551 : 6)

A.A. Berger (1991) ได้รวบรวมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อโทรทัศน์ว่ามีเหตุผลหนึ่งคือคนเราใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อดูพฤติกรรมของตัวร้าย ซึ่งโดยทั่วไปบทบาทของตัวร้ายมักน่าสนใจกว่าพระเอกนางเอก ตัวละครฝ่ายร้ายสามารถแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งเป็นบทบาทที่ผู้ชมชอบดูสิ่งที่น่าสนใจที่ตัวร้ายทำและในขณะเดียวกันผู้ชมก็ชอบที่จะเห็นตัวร้ายถูกลงโทษ

รายการในสื่อโทรทัศน์ส่วนใหญ่ถูกออกแบบมาในแง่ลบตกอยู่ในฐานะผู้ต้องสงสัยในสายตานักวิจัยวิจารณ์อยู่เสมอละครเป็นรายการหนึ่งที่ถูกติตราด้วยคำเรียกขานว่าละครน้ำเน่า เพราะมีแต่เรื่องตบตีแย่งผู้ชายละครโทรทัศน์จึงถูกมองว่าไร้สาระอยู่เรื่อยมาและเพราะความไร้สาระนี้เองสื่อมวลชนและนักวิจารณ์ทั้งหลายจึงละเลยจนเลิกลุ เลิกฟัง เลิกติดตามและพาลเลิกสนใจจะเขียนถึงหรือแสดงความคิดเห็นไปด้วย (กาญจนา แก้วเทพและคณะ.2545) นักวิจัยจึงควรมองสังคมการเมืองเศรษฐกิจวัฒนธรรมอำนาจ วาทุกรรม สัญญาต่างๆที่ฝังแฝงมาในรายการ

โทรทัศน์ซึ่งจะช่วยยกระดับสื่อโทรทัศน์ว่ามีคุณค่าและสาระมากขึ้นในฐานะที่บ่งบอกความเป็นจริงของสังคม(Aristotle .1951 อ้างถึงในสไตส์ พันธุมโกมล.2542)ทำให้เกิดมุมมองใหม่ในการวิจารณ์วรรณกรรม เรียกว่า“สัญศาสตร์วรรณกรรม”(Literary semiotics) ซึ่งเป็นการศึกษาถึงกระบวนการสื่อความหมายในงานเขียนหรือวรรณกรรม ได้มีการพลิกผันการวิจารณ์วรรณกรรมไปจากเดิมที่เคยยึดเอาเป็นแบบแผนกันมานานโดย “สัญศาสตร์วรรณกรรมให้ความสำคัญที่ “ตัวบทประพันธ์” ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมของการศึกษาวรรณกรรมนั้นๆ ใช้วิธีการมุ่งไปที่การพิจารณาถึงความซับซ้อนของงาน โดยไม่มีการศึกษาในบริบทของการเป็นมาของวรรณกรรม ดังเช่นการวิจารณ์วรรณกรรมตามแนวมาร์กซิสต์ แนวประวัติศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งแนวต่างๆ นั้นอาจมีการศึกษาจากชีวประวัติของผู้แต่ง สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม หรืออิทธิพลต่างๆ ที่มีต่อการเขียนวรรณกรรมและการศึกษาวรรณกรรมนั้นจะต้องอิงอยู่กับ รหัสทางวรรณกรรม (นพพร ประชากุล.2544 : หน้า144) จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าเรื่องตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 เป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษามาก ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะนำทฤษฎี สัญวิทยา ของ แฟร์ดีนันด์เดอซัสซูร์ (Ferdinand de Saussure) มาศึกษาความหมายเชิงสัญลักษณ์ ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 สัญลักษณ์ของ นพพร ประชากุล มาวิเคราะห์ความหมายแฝงที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้ายชายและฝ่ายร้ายหญิงในละครโทรทัศน์ช่อง 3 โดยใช้ รหัสวรรณกรรม มาวิเคราะห์ ดังนั้รหัสปริศนา (Hermeneutic Code) รหัสเหตุการณ์ Proairetic Code) รหัสอรรถลักษณะ (Semic Code)รหัสสัญลักษณ์ (Symbolic Code)และรหัสวัฒนธรรม (Cultural Code) ซึ่งการศึกษาโดยใช้รหัสวรรณกรรมดังกล่าวจะทำให้ทราบถึง ตัวละครฝ่ายร้ายในความหมายเชิงสัญลักษณ์ในละครโทรทัศน์ช่อง 3 ความหมายแฝงที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้ายพร้อมทั้งทำให้ทราบถึงบทบาทตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 ถึงแม้จะมีการกล่าวว่าตัวละครฝ่ายร้ายชายและฝ่ายร้ายหญิงจะมีในละครน้ำเน่าก็ตามแต่ในความเป็นจริงพฤติกรรมร้ายของบุคคลในสังคมก็มีอยู่ตลอดมาเช่นเดียวกับที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ซึ่งอาจจะเป็นความจริงหรือเกินความจริงไปบ้างก็มี ดังนั้นการได้ศึกษาตัวละครฝ่ายร้ายชายและฝ่ายร้ายหญิงในละครโทรทัศน์ช่อง 3 จึงเป็นสิ่งที่จะทำให้เรามองเห็น

ถึงบทบาทตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 และความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3
2. เพื่อศึกษาความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3
3. เพื่อศึกษารหัสทางวรรณกรรมที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 ในที่นี้จะเป็นการศึกษาเฉพาะ เรื่องย่อบทละครโทรทัศน์ 6 เรื่อง ซึ่งผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ คือ จิระวิทย์ สมบัติศิริ นามแฝง เอกลิขิต และคัดเลือกตัวละครฝ่ายร้ายชายและฝ่ายร้ายหญิงจากละคร 6 เรื่องโดยคัดเลือกตัวละครฝ่ายร้ายหญิงที่เด่นๆ เรื่องละ 1 ตัวละคร และคัดเลือกตัวละครฝ่ายร้ายชายที่เด่นๆ เรื่องละ 1 ตัวละคร ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ผลิตโดย บริษัททีวีซีนจำกัด ซึ่งบทละครโทรทัศน์ทั้ง 6 เรื่องที่ออกอากาศ ตั้งแต่พ.ศ. 2550-2553 มีตัวบทจำนวนมากที่มีลักษณะแบบความหมายเชิงสัญลักษณ์ และรหัสทางวรรณกรรมแบบคดีนิยมกระแสหลักหรือสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม บทละครที่คัดเลือกมาได้รับความนิยมจากผู้ชมเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากผลสำรวจดังนี้

1. เรื่อง เทพธิดาชนน ออกอากาศ พ.ศ. 2550 ได้รับรางวัลละครยอดเยี่ยมอันดับ 3 สืบจาก <http://www.web.pantip.com/forum/chalermthai> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2552).บทประพันธ์ เพ็ญศิริ บทโทรทัศน์ เอกลิขิต ตัวละครฝ่ายร้ายชาย นูรพาตัวละครฝ่ายร้ายหญิง ปลายอ้อ
2. เรื่อง ร่ายริษยา ออกอากาศ พ.ศ. 2550 ได้รับรางวัลละครยอดเยี่ยม อันดับ 1 สืบจาก <http://www.web.pantip.com/forum/chalermthai> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2552).บทประพันธ์ กานติมา (วัดตรา) บทโทรทัศน์ เอกลิขิต ตัวละครฝ่ายร้ายชาย พันทวีตัวละครฝ่ายร้ายหญิง ปาลิตา

3. เรื่อง นิमितมาร ออกอากาศ พ.ศ. 2551 ได้รับรางวัล
ละครยอดเยี่ยมอันดับ3 สํารวจจาก <http://www.web.pantip.com/forum/chalermthai> (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2552).
บทประพันธ์ แก้วแก้ว (ว. วินิจฉัยกุล) บทโทรทัศน์เอกสิทธิ์
ตัวละครฝ่ายร้ายชาย ทวารัศมี ตัวละครฝ่ายร้ายหญิง นทีทอง

4. เรื่อง หน้ากากดอกชอนกลืน ถูกนำมาออกอากาศ
ทางสถานีโทรทัศน์ถึง 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2536 ครั้งที่ 2
พ.ศ. 2552 บทประพันธ์ แก้วแก้ว (ว. วินิจฉัยกุล) บทโทรทัศน์
เอกสิทธิ์ ตัวละครฝ่ายร้ายชาย สกัถ ตัวละครฝ่ายร้ายหญิง มาลีวรรณ

5. เรื่อง น้ำตาลไหม้ ถูกนำมาออกอากาศทางสถานี
โทรทัศน์ถึง 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2526ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2552
บทประพันธ์ ช่อลัดดา บทโทรทัศน์ เอกสิทธิ์ ตัวละครฝ่ายร้าย
ชาย ดาว ตัวละครฝ่ายร้ายหญิง นัตรารมณ

6. เรื่อง กุหลาบไร้หนาม ถูกนำมาออกอากาศทางสถานี
โทรทัศน์ถึง 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2540 ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2553
บทประพันธ์ ศรีฟ้า ลดาวัลย์ บทโทรทัศน์เอกสิทธิ์ ตัวละครฝ่าย
ร้ายชาย สวรรค์ ตัวละครฝ่ายร้ายหญิง นันทวดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าดำเนินการศึกษาตาม
ขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมข้อมูล

- 1.1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์
- 1.2 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครโทรทัศน์
- 1.3 รวบรวมเอกสารประวัติและผลงานของ เอกสิทธิ์
- 1.4 รวบรวมเอกสารประวัติ และผลงานของ

ณัฐนันท์ ฉวีวงศ์

- 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์
- 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครโทรทัศน์

2. วิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ศึกษาบทบาทตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์
ของ 3 ในด้านต่างๆ

- 2.1.1 บทบาทต่อการดำเนินเรื่อง
- 2.1.2 บทบาทที่มีผลต่อตัวละครฝ่ายดี
- 2.1.3 บทบาทในการสะท้อนธาตุแท้และความ

เป็นจริงของมนุษย์ในสังคม

2.1.4 บทบาทในการเป็นคติสอนใจ

2.2 เพื่อศึกษาตัวละครฝ่ายร้ายในความหมายเชิง

สัญลักษณ์

2.2.1 ตัวละครฝ่ายร้ายชายในความหมายเชิง

สัญลักษณ์

2.2.2 ตัวละครที่เป็นผี

2.2.3 ตัวละครที่มีความผิดปกติทางเพศ

2.2.4 ตัวละครที่เป็นผู้ขายเจ้าชู้

2.2.5 ตัวละครที่เป็นฆาตกร

2.2.6 ลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างทางด้าน

บุคลิกภาพของตัวละครฝ่ายร้ายชาย

2.2.7 ตัวละครฝ่ายหญิงในความหมายเชิง

สัญลักษณ์

2.2.8 ตัวละครที่ต้องการแก้แค้นเพราะคนที่ตน

รักเป็นฝ่ายถูกกระทำ

2.2.9 ตัวละครที่ป่วยเป็นโรคประสาท

2.2.10 ตัวละครเจ้าเล่ห์เพทุบาย วางแผนคิด

การร้ายแย่งชิงพระเอกจากนางเอก

2.2.11 ตัวละครที่มีความ ละโมภ ทะเยอทะยาน

2.2.12 ลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างทาง

ด้านบุคลิกภาพของตัวละครฝ่ายร้ายหญิง

3. ศึกษาทิศทางวรรณกรรมที่ปรากฏจากตัวละครฝ่าย
ร้ายในละครโทรทัศน์ของ 3 ดังนี้

3.1 รหัสปริศนา (Hermeneutic Code) ของตัว
ละครฝ่ายร้าย

3.2 รหัสเหตุการณ์ (Proairetic Code) ของตัวละคร
ฝ่ายร้าย

3.3 รหัสสรณลักษณะ (Semic Code) ของตัวละคร
ฝ่ายร้าย

3.4 รหัสสัญลักษณ์ (Symbolic Code) ของตัว
ละครฝ่ายร้าย

3.5 รหัสวัฒนธรรม (Cultural Code) ของตัวละคร
ฝ่ายร้าย

4. ข้อเสนอผลการวิจัย เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบ
พรรณนาวิเคราะห์ 3. ข้อเสนอผลการวิจัย เสนอผลการศึกษา

ค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

จากการศึกษาบทบาทตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 ในบทนี้เป็นการศึกษาบทบาทตัวละครฝ่ายร้าย ผลการศึกษาพบว่า ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 มีเนื้อหาและคุณค่าควรแก่การศึกษาผ่านบทบาทของตัวละครที่เหมาะสม คือ บทบาทต่อการดำเนินเรื่อง บทบาทที่มีผลต่อตัวละครฝ่ายดี บทบาทในการสะท้อนธาตุแท้และความ เป็นจริงของมนุษย์ในสังคม และบทบาทในการเป็นคติสอนใจ ผู้วิจัยพบว่า โดยภาพรวม บทบาทต่อการดำเนินเรื่อง เป็นผู้สร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ด้านความแค้น เกิดขึ้นจาก คนที่ตนรักเป็นฝ่ายถูกกระทำ คนที่ตัวละครฝ่ายร้ายรักและเป็นฝ่ายถูกกระทำ ส่วนมากจะเป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง และมักจะเกิดขึ้นจนถึงขั้นสูญเสียถึงแก่ความตายและเป็นสาเหตุให้ตัวละครฝ่ายร้ายต้องแสดงความร้ายกาจออกมา ด้วยการล้างแค้นทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าการแก้แค้นของตัวละครฝ่ายร้ายจะไม่คำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ หรือไม่มีการยับยั้งชั่งใจ ในการกระทำความร้ายกาจนั้นๆ เป็นผู้สร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ ด้านความปรารถนาทรัพย์สิน ความปรารถนาทรัพย์สิน สิ่งของต่างๆของผู้อื่นมาอยู่ในครอบครอง มีจุดประสงค์เพราะความทะเยอทะยาน มักใหญ่ใฝ่สูง ความโลภ ต้องการ ที่จะมีทรัพย์สิน สมบัติ เงินทองมากยิ่งขึ้น เมื่อมนุษย์เกิดมาในยุคสมัยของวัตถุนิยม และบริโภคนิยมที่ต้อง ใช้เงินในการใช้จ่ายให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ ทำให้มนุษย์ใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องในการหาทรัพย์สิน เงินทอง ผู้วิจัยพบว่า ตัวละครได้ใช้วิธีการแต่งงาน และการวางแผนฆาตกรรมผู้อื่น เป็นผู้สร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ ด้านความปรารถนาพลังพิเศษ ตัวละครฝ่ายร้ายมีความปรารถนาที่จะมีพลังพิเศษเหนือธรรมชาติ ต้องการความเป็นอมตะมีชีวิตอยู่ตลอดไป โดยการเนรมิตสร้างโลกใบใหม่ที่เพียบพร้อมไปด้วยรูปร่างหน้าตา ให้ตนเป็นชายรูปงามราวกับเจ้าชายในเทพนิยาย การเนรมิตให้มีทรัพย์สินสมบัติ เงินทอง เกียรติยศชื่อเสียง มีศฤงคารอันล้ำค่า มีข้าทาสบริวารคอยปรนนิบัติ ความต้องการที่จะมีพลังพิเศษที่สามารถเนรมิตทุกอย่างให้กับตน และให้ตนสามารถจับต้องสิ่งของ ทำร้าย

ร่างกายผู้อื่นได้โดยไม่ต้องใช้พลังจิต ผู้วิจัยยังค้นพบอีกว่าสาเหตุที่ตัวละครต้องการมีพลังพิเศษเพราะต้องการกลบฝังปมด้อยที่เกิดจากการที่เกิดมามีรูปร่างหน้าตาอัปลักษณ์ ถูกผู้หญิงรังเกียจ และเกิดจากสาเหตุที่มารดาเสียชีวิตตั้งแต่ตนยังเด็ก

เป็นผู้สร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ด้านการขัดขวางความรักพบว่า สาเหตุที่ทำให้ตัวละคร ฝ่ายร้ายหมั่นวางแผนแย่งชิงพระเอก เกิดจากความรัก และความต้องการที่จะเอาชนะนางเอก เพราะความอิจฉาริษยา ไม่อยากให้นางเอกมีความสุขสมหวังในความรัก โดยตัวละครจะใช้วิธีการ ใช้มารยา่วยวนให้พระเอกหลงใหล จนถึงขั้นยอมเอาตัวเข้าแลก เพราะคิดว่าพระเอกมีความเป็นสุภาพบุรุษมากพอที่จะรับผิดชอบผู้หญิงที่ตกเป็นภรรยาของตนโดยการแต่งงานและเลิกกับนางเอกในที่สุด

บทบาทที่มีผลต่อตัวละครฝ่ายดีจากการศึกษาบทบาทต่อตัวละครฝ่ายดี พบว่า มีการวางแผนแย่งชิงพระเอกและนางเอก คือ การใช้วิธีการทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกาย ทำร้ายจิตใจ ใช้เสน่ห์มารยา เพื่อให้ได้ตัวพระเอกหรือนางเอกมาครอบครองโดยการกำจัดทุกคนที่ขัดขวาง การทำร้ายร่างกายตัวละครฝ่ายดีตัวละครฝ่ายร้ายหญิง(ทั้งที่มีอาวุธและไม่ใช่อาวุธ) เช่น การตบตี ทุบ ต่อย บีบคอ การยิงด้วยอาวุธปืน ที่ส่งผลให้ผู้ถูกกระทำได้รับบาดเจ็บ ซึ่งผู้วิจัย พบว่า สาเหตุที่ตัวละครฝ่ายร้ายหญิงทำร้ายร่างกายตัวละครฝ่ายดีเกิดจากการต้องการเอาชนะนางเอก ความหึงหวงกลัวว่านางเอกจะได้ครองรักกับพระเอก ไม่อยากให้นางเอกสมหวังในความรักเพราะความอิจฉาริษยา โดยมีทัศนคติที่ว่าเมื่อตนไม่ได้ครองรักกับพระเอกและก็จะไม่ยอมให้ใครได้ตัวพระเอกไปครอบครอง และกำจัดนางเอกให้ออกจากชีวิตพระเอกไปโดยการทำร้ายร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บจนถึงแก่ชีวิต

สำหรับสาเหตุที่ตัวละครฝ่ายร้ายชายทำร้ายร่างกายตัวละครฝ่ายดีเกิดจากการล้างแค้นระหว่างสองฝ่ายที่ต้นเหตุเกิดจากตนที่ไปทำร้ายผู้อื่นโดยการ ยิง ทุบ ตี ฆ่า เพราะต้องการทรัพย์สินสมบัติของตัวละครฝ่ายดีมาครอบครอง

บทบาทในการสะท้อนธาตุแท้และความเป็นจริงของมนุษย์ในสังคม มนุษย์มีความโลภ อยากได้ทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นจนสามารถทำได้ทุกอย่าง มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวเสมอ มนุษย์ทำได้ทุกอย่างเพราะความรัก เพราะเมื่อคนเรามีความรัก ก็ยอมต้องการสมหวังในความรัก โดยเฉพาะความรักแบบหนุ่มสาว

และความรักแบบหนุ่มสาวนี้บางครั้งก็ทำให้เราสามารถทำได้ทุกสิ่งทุกอย่างแต่ความรักประเภทนี้มักจะเป็นความหลงใหลมากกว่า พระพุทธองค์จึงเปรียบคนพวกนี้เหมือนกับคนตาบอดความรักทำให้เราทำอะไรได้โดยไม่คำนึงความผิดถูกชั่วดีแต่ประการใด ซึ่งนับว่าเป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิตอย่างมาก หากไม่รู้จักรู้ใช้สติพิจารณาให้รอบคอบ มนุษย์จึงควรรู้จักใช้เหตุผลกับความรักมากกว่าใช้หัวใจเพียงอย่างเดียว บทบาทในการเป็นคติสอนใจ ความโลภเป็นบ่อเกิดของความหายนะ มนุษย์ควรสำนึกในกฎแห่งกรรม

จากการศึกษา ตัวละครฝ่ายร้ายในความหมายเชิงสัญลักษณ์พบว่า ตัวละครฝ่ายร้ายชายในความหมายเชิงสัญลักษณ์ ตัวละครที่เป็นผี ในด้านบุคลิกลักษณะ ทวารศมี จากเรื่อง นิमितมาร ในตอนที่เห็นมนุษย์มีรูปร่าง หลั่งค่อม หน้าตาอัปลักษณ์ หลังจากตายเป็นผี เขามีพลังพิเศษที่สามารถเนรมิตให้ตนเป็นหนุ่มรูปงามราวกับเจ้าชายในเทพนิยาย บุคลิกลักษณะใน ทวารศมีเป็นผีที่มีอารมณ์โมโหร้ายและทำร้ายได้ทุกคนที่ขัดขวางความต้องการของเขา ด้านทัศนคติ ทวารศมีเป็นผีที่ไม่เชื่อเรื่องเวรกรรมเป็นภาพแทนความชั่วของตัวละครฝ่ายร้าย

ตัวละครที่มีความผิดปกติทางเพศพบว่า ดาว จากเรื่อง น้ำตาลไหม้ ในด้านบุคลิกลักษณะพบว่า ดาวแสดงอาการปฏิกิริยาที่ดาวแสดงความรักที่ เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงเรื่องรักร่วมเพศแบบชายรักชาย ด้านบุคลิกลักษณะใน ดาว เป็นคนอารมณ์อ่อนไหวคล้อยตามผู้อื่นได้ง่ายโดยเฉพาะคนที่ตนรัก

ตัวละครที่เป็นฆาตกรพบว่าบุรพจากเรื่องเทพธิดาชนก ด้านบุคลิกลักษณะ บุรพมีอาการปฏิกิริยาเสียใจเสียใจออกมาอย่างมาดหมาย เป็นภาพแทนสื่อถึงการคิดวางแผนการชั่วร้ายของบุรพาคิดที่จะฆ่าผู้อื่น ด้านบุคลิกลักษณะใน บุรพเป็นคนอารมณ์โมโหร้าย มีจิตใจโหดเหี้ยม ฆ่าผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตน และมีทัศนคติไม่เชื่อเรื่องเวรกรรมว่ามีจริงเป็นภาพแทนความชั่วร้าย

ตัวละครที่เป็นผู้ชายเจ้าชู้ พบว่า สารัตน์ จากเรื่องกุหลาบไร้หนาม มีบุคลิกลักษณะ สารัตน์เป็นชายที่ดูดีหล่อสง่า ภาพแทนของชายเจ้าชู้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายที่ดูดีหล่อสง่า มีบุคลิกลักษณะที่สามารถดึงดูดเพศตรงข้ามให้หลงใหลและหลงรัก ด้านบุคลิกลักษณะใน อารมณ์สารัตน์เป็นชายที่มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย รักเร็ว โลเล เมื่อได้มีโอกาสใกล้ชิดกับนั้นทวดิและถูกนั้นทวดิใช้มารยาเย้ยหยันให้หลงรักก็รักเธออย่างง่ายดาย

และมีทัศนคติในเรื่องความรักที่ใช้หัวใจมากกว่าเหตุผลโดยไม่สนใจว่าผู้หญิงที่ตนรักจะเป็นคนดีหรือเลว

จากการศึกษา ตัวละครฝ่ายร้ายหญิงในความหมายเชิงสัญลักษณ์ มีทั้งหมด 4 ตัวละคร ได้แก่ ตัวละครที่ป่วยเป็นโรคประสาท พบว่า นทีทอง จากเรื่อง นิमितมาร ด้านบุคลิกลักษณะ นทีทองชอบแต่งกายเหมือนเป็นเด็กอยู่ตลอดเวลาสูญเสียมารดาไปตั้งแต่ยังเด็กจึงมีปมในจิตใจที่คิดว่าตนเป็นเด็กรอคอยการกลับมาของมารดา มีอาการปฏิกิริยา แบบคนเป็นโรคประสาทคือชอบทำร้ายร่างกายผู้อื่นอย่างขาดสติ

ด้านบุคลิกลักษณะใน เนื่องจากนทีทองเป็นโรคประสาทจึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้จึงกลายเป็นคนอารมณ์โมโหร้าย ชอบทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนถึงขั้นเสียชีวิต นทีทองมีทัศนคติไม่เชื่อเรื่องบาปกรรม ภาพแทนความชั่วของตัวละครฝ่ายร้าย

ตัวละครเจ้าเล่ห์เพทุบาย/วางแผนคิดการร้าย การแย่งชิงพระเอกมาจากนางเอก พบว่า บุคลิกลักษณะ ปาลิตา จากเรื่องร้ายริษยา เป็นผู้หญิงที่บุคลิกลักษณะ สวย เชื้อชาติ รูปร่างหน้าตาดี อาการปฏิกิริยา ปาลิตา จากเรื่องร้ายริษยา ชอบใช้เสน่ห์ มารยาเย้ยหยัน พระเอก ด้านบุคลิกลักษณะใน ปาลิตาเป็นคนอารมณ์โมโหร้ายทำได้ทุกอย่างเพื่อให้ได้ผู้ชายที่ตนรักมาครอบครองแม้แต่การฆ่านางเอกเพื่อกำจัดให้พ้นจากทางรักทัศนคติ

ตัวละครที่มีความ ละโมภ ทะเยอทะยานบุคลิกลักษณะตัวละครที่มีความ ละโมภ ทะเยอทะยานอาการปฏิกิริยามาสิวรรณ จากเรื่อง หน้ากากดอกซ่อนกลิ่น มาสิวรรณ เขี้ยดยิ้มอาการปฏิกิริยาเขี้ยดยิ้มเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงแผนการชั่วร้าย บุคลิกลักษณะใน มาสิวรรณจากเรื่อง หน้ากากดอกซ่อนกลิ่น

มาสิวรรณเป็นคนอารมณ์ร้ายและเก็บซ่อนอารมณ์ร้ายไว้ในใจในจิตใจ มาสิวรรณไม่เคยสำนึกว่าตนเป็นคนผิดที่วางแผนฆ่าสันต์สามีของตน

ตัวละครที่ต้องการแก้แค้นเพราะคนที่ตนรักเป็นฝ่ายถูกกระทำ พบว่าปลายอ้อ บุคลิกลักษณะ ปลายอ้อ จากเรื่องเทพธิดาชนก ปลายอ้อเป็นผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ ดูดี บุคลิกลักษณะใน ปลายอ้อเป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น ทัศนคติ ปลายอ้อ จากเรื่อง เทพธิดาชนก ปลายอ้อ ปฏิกิริยาของ ปลายอ้อเป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้นจนไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

จากผลการศึกษาลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างทางด้านลักษณะโดยทั่วไปตัวละครฝ่ายร้ายชาย พบว่า ลักษณะที่

แตกต่างตัวละครฝ่ายร้ายชายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 แต่ละตัวมีความแตกต่างกันทางด้านชาติตระกูล คือมีทั้ง ตัวละครที่เกิดในตระกูลที่มีสถาบรรดาศักดิ์ และ สามัญชน ดังนี้

ตัวละครที่เกิดในตระกูลที่มีสถาบรรดาศักดิ์ ได้แก่ ทวารคดี จากเรื่องนิมิตมาร ดาว จากเรื่อง น้ำตาลไหม้ และสารัตน์ จากเรื่อง กุหลาบไร้หนาม

ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 ที่เป็นสามัญชน ได้แก่ บุรพา จากเรื่องเทพิดาชนก พันธวี จากเรื่องกุหลาบไร้หนาม และศักดิ์ จากเรื่อง หน้ากากดอกซ่อนกลิ่น

ลักษณะร่วม จากการสังเกตพบว่า ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 มี ลักษณะร่วมกันด้านชาติตระกูลอยู่ 1 ประการคือ ตัวละครที่มี ยศสถาบรรดาศักดิ์และสามัญชน มีความร้ายกาจต่อตัวละครฝ่ายดีเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เช่น ต้องการทรัพย์สิน เงินทอง และต้องมีการงานที่มั่นคง

ลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างทางด้านอุปนิสัยและพฤติกรรมตัวละครฝ่ายร้ายชาย

ลักษณะแตกต่าง ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 แต่ละตัวมีความแตกต่างกันทางด้านอุปนิสัยและพฤติกรรมที่เลวร้าย เช่น มีความโลภ อิจฉาริษยา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวหลงใหลในกามคุณ โง่เขลา หูเบา ซึ่งอุปนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครเหล่านี้ก็เหมือนกับคนธรรมดาสามัญทั่วไปที่มีกิเลสเป็นนิสัยจะมากน้อยแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

ลักษณะร่วม จากการสังเกตพบว่า ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 มีลักษณะร่วมที่น่าเห็นใจ และลักษณะร่วมที่น่ารังเกียจดังนี้

ลักษณะร่วมที่น่ารังเกียจ ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 มีลักษณะร่วมกันอยู่คือ มีอุปนิสัยและพฤติกรรมที่น่ารังเกียจ แต่จะมีมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันออกไป บางตัวก็น่ารังเกียจมาก บ้างตัวก็น้อยแต่ทุกตัวจะมีลักษณะที่น่ารังเกียจทั้งนั้นในตัวที่มีความน่ารังเกียจนั้นจะมีลักษณะที่น่าเห็นใจปนอยู่บ้างตัวก็มีทั้งลักษณะร่วมที่น่าเห็นใจและน่ารังเกียจพอกัน บางตัวก็มีแต่เพียงลักษณะร่วมที่น่ารังเกียจเพียงอย่างเดียว ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 ทั้ง 6 ตัวละครนั้นพบว่ามีลักษณะเป็นตัวละครที่มีอุปนิสัยไม่ดี เช่น มีความโลภ อิจฉาริษยา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว หลงใหลในกามคุณ โง่เขลา หูเบา เจ้าชู้ รักมาก รักใจเร็ว เจ้าเล่ห์เพทุบาย อาฆาต โหดเหี้ยม

ลักษณะร่วม จากการสังเกตพบว่า ตัวละครฝ่ายร้ายหญิงในละครโทรทัศน์ช่อง 3 มี ลักษณะร่วมกันด้านชาติตระกูลที่อยู่ในตระกูลผู้ดี ตัวละครที่เป็นสามัญชน มีบุคลิกลักษณะที่เหมือนกัน คือ มีรูปร่างดี สง่า สวยมีเสน่ห์ มีการแต่งกายที่ทันสมัย เชื้อชาติ ลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างทางด้านอุปนิสัยและพฤติกรรมตัวละครฝ่ายร้ายหญิงลักษณะแตกต่าง มีความอิจฉาริษยา ไม่อยากเห็นคนอื่นได้ดีกว่าตน ชอบใช้เสน่ห์มารยาเย้ยหยันให้พระเอกหลงใหล หลงรัก ลักษณะร่วมของตัวละครฝ่ายร้ายหญิง ด้านบุคลิกลักษณะ รูปร่างดี หน้าตาสวย เชื้อชาติ มีการแต่งกายทันสมัย เปรี๊ยะ เชื้อชาติ บุคลิกลักษณะ เป็นคนอารมณ์ไม่ไหวร้าย เกรี้ยวกราด ชอบทอดสะพาน ใช้เสน่ห์ มารยาเย้ยหยันพระเอก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

จากผลการศึกษาตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่องจำนวน 6 เรื่อง พบว่ารหัสทางวรรณกรรมทั้ง 5 รหัสสะท้อนให้เห็นว่าความจริงละครโทรทัศน์ที่เห็นว่าเป็นบันเทิงคดีเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ สัญญาและโลกทัศน์ของสังคมกระแสหลัก ปลุกฝังเข้าไปยังคนดูที่ดูอย่างเอาความบันเทิงรับเข้าไปได้อย่างกลมกลืนจนกลายเป็นความคิด อุดมการณ์ของตัวเองได้ดีที่สุด สัญศาสตร์วรรณกรรมให้ความสำคัญที่ “ตัวบทประพันธ์” โดยการถอดรหัสทางวรรณกรรมทั้ง 5 รหัส ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมของการศึกษาวรรณกรรมนั้นๆ ใช้วิธีการมุ่งไปที่การพิจารณาถึงความซับซ้อนของงาน โดยไม่มีการศึกษาในบริบทของการเป็นมาของวรรณกรรม ดังเช่นการวิจารณ์วรรณกรรมตามแนวมาร์กซิสต์ แนวประวัติศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งแนวทางๆ นั้นอาจมีการศึกษาจากชีวประวัติของผู้แต่ง สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม หรืออิทธิพลต่างๆ ที่มีต่อการเขียนวรรณกรรม (นพพร ประชากุล. 2551)

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า รหัสทางวรรณกรรมที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 รหัสปริศนาจากการดำเนินเรื่อง คือ สะท้อนให้เห็นการสร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ความขัดแย้งที่เกิดจากการขัดขวางความรัก ความขัดแย้งที่เกิดจากความแค้น ความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนาทรัพย์สินสมบัติ ความขัด

แย้งที่เกิดจากความปรารถนาพลังพิเศษ การดำเนินเรื่องผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมร้ายกาจของตัวละครดังที่ สอดคล้องกับ งานของ คณินันต์ โสโยโสมณ (2534) ศึกษาทฤษฎีการเขียนบันเทิงคดีของ ชาติ กอบจิตติ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า วิธีการเขียนด้านการเสนอเรื่อง เริ่มจากการวางโครงเรื่องมี 3 ลักษณะ คือ การเปิดเรื่องแบบบรรยายให้มีความน่าสนใจและการใช้บทสนทนา การดำเนินเรื่องดำเนินตามการผูกเรื่องปมปัญหาที่ก่อให้เกิดความสนใจใคร่รู้แก่ผู้อ่าน ส่วนการปิดเรื่องส่วนใหญ่ไม่ได้รับการคลี่คลาย

รหัสเหตุการณ์ พบว่าเป็นรหัสที่เกิดจากการแสดงกิริยาอาการบอกถึงลักษณะนิสัยของตัวละคร สัญลักษณ์ที่เกิดจากการแสดงสีหน้า บอกอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร รหัสเหตุการณ์ที่เกิดจากการกระทำดังที่สอดคล้องกับ งานของสันติจิตา นุชพิทักษ์ (2552) ศึกษาความร้ายกาจของตัวละครโทรทัศน์ไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกตัวละครร้าย ล้วนแล้วแต่พบความร้ายกาจเชิงสัญลักษณ์มากกว่าความร้ายกาจทางกายภาพ

รหัสสรรพคุณ หรือ ลักษณะของตัวละครปรากฏลักษณะของตัวละคร 2 ลักษณะคือลักษณะภายนอกของตัวละคร มีรูปร่างหน้าตาดี เป็นส่วนใหญ่ สวยหล่อสมบูรณ์แบบรูปร่างของตัวละครฝ่ายร้ายหญิง หุ่นดี เช็กซี ส่วนการแต่งกายจะมีการแต่งกาย หละหลวมสมัย เปรี๊ยะเช็กซี แต่งหน้าเข้มจัด ส่วนลักษณะภายในของตัวละครปรากฏว่าผู้เขียนได้สร้างลักษณะนิสัยของตัวละครฝ่ายร้ายได้อย่างชัดเจน ตัวละครฝ่ายร้ายชาย มีนิสัย โหดเหี้ยม เจ้าชู้ เจ้าเล่ห์ ชอบวางแผน ชอบใช้กำลัง ตัวละครฝ่ายร้ายหญิง เจ้ามารยา อิจฉาริษยา โลภ ก้าวร้าว ชอบวางแผน ร้ายลึก มีเล่ห์เหลี่ยม ดังที่ สอดคล้องกับ งานของ อภิรัตน์ รัตนานนท์ (2540) ศึกษากระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของตัวละครนางร้ายในละครโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า นางร้ายส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยสาว และยังมีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางครอบครัว และความปรารถนาสูงสุดในเรื่องของการช่วงชิงความรักเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองคู่กับพระเอกที่เพียบพร้อม ไม่มีการประกอบอาชีพการงาน มีการแต่งกาย เปรี๊ยะและเช็กซี มีนิสัยเจ้ามารยา อิจฉาริษยา โลภ ก้าวร้าวเจ้าเล่ห์เพทุบาย ชอบวางแผนการชั่วร้าย กลั่นแกล้งและสร้างความเดือดร้อนให้ตัวละครอื่นๆ มีนิสัยละโมภะเยอทะยาน ต้องการที่จะมีชื่อเสียงหรือทรัพย์สินสมบัติเงินทองมากขึ้น ต้องการสมหวัง

ในรัก ต้องการแก้แค้น ต้องการเอาชนะตัวละครอื่นๆ ตามลำดับ รหัสสัญลักษณ์ (Symbolic code) ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 สรุปได้ว่าพบรหัสสัญลักษณ์ (Symbolic code) ที่เกิดจากลักษณะภายนอกของตัวละคร เพศ รูปร่าง การแต่งกายตัวละครฝ่ายร้ายชาย จากเทพบุตรสุดหล่อก็กลายเป็นคนหลังค่อมสุดอัปลักษณ์ เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงเรื่อง ความอาฆาตพยาบาทการเป็นคนที่รูปชั่วใจทรามของเขา สัญลักษณ์การแต่งกายแทนอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ คือ การแต่งกายของตัวละครฝ่ายร้ายหญิง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของเสื้อผ้า สีของเสื้อผ้า รวมไปถึง การแต่งหน้าเป็นสัญลักษณ์บอกอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การใช้สัญลักษณ์ที่ใช้อาวุธ แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกอาฆาต โหดเหี้ยม การใช้สัตว์มีพิษเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงความอาฆาต พยาบาท การใช้สัญลักษณ์สัตว์ไม่มีพิษเป็นสัญลักษณ์แทนความรัก ลักษณะภายในของตัวละคร คือ พฤติกรรม ความรู้สึก ของตัวละคร ดังที่สอดคล้องกับ งานของ กฤษณ์ คำนงค์ (2553) ศึกษาการสร้างภาพตัวแทนด้วยการแต่งหน้าเพื่อสื่อความหมายลักษณะตัวละครโทรทัศน์ไทย ผลการศึกษาพบว่าการสร้างภาพตัวแทนด้วยการแต่งหน้าเพื่อสื่อความหมายลักษณะตัวละครโทรทัศน์ไทย มีวิธีการ ขั้นตอนที่สุดคล้อง เชื่อมโยง และใกล้เคียงกัน ในส่วนของวิธีการแต่งหน้าเพื่อสร้างภาพตัวแทนในลักษณะของภาพต้นแบบ (Archetypes) นำไปสู่ภาพแบบฉบับ (Types) และภาพตายตัว (Stereotypes) โดยการแต่งหน้าต้องทำหน้าที่ในการสื่อความหมายถึงลักษณะอุปนิสัยของตัวละคร โทนบทบาทของพระเอก นางเอก นางร้าย และผู้ร้าย โดยต้องนำความรู้ด้านองค์ประกอบทางศิลปะเข้ามาใช้ในการแต่งหน้า เพื่อให้การแต่งหน้านั้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จากการใช้นิเวศความคิดการสร้างภาพตัวแทนคือ การแต่งหน้าตัวละครจะทำหน้าที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน ผ่านการนำเสนออย่างซ้ำๆ ของสื่อ โดยจะส่งผลทำให้เกิดเป็นภาพตัวแทนขึ้นซึ่งภาพตัวแทนจึงเปรียบเสมือนกระจกที่สะท้อนความเป็นจริงของมนุษย์ในสังคมการแต่งหน้าตัวละครถือได้ว่าเป็นการเสริมสร้างให้ตัวละครมีลักษณะที่เป็นไปตามบทบาทของเรื่องได้อย่างชัดเจนขึ้น ภาพตัวแทนจะมีระดับความเข้มข้นมากหรือน้อยนั้น ล้วนมีความแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาของเรื่องราวจากบทประพันธ์ ที่ส่งผลต่อวิธีการแต่งหน้าใน

การสร้างภาพตัวแทน

รหัสวัฒนธรรม พบ ลำนวน จิตวิทยาความรักมารองรับ พฤติกรรมของตัวละครฝ่ายร้าย นพพร ประชากุล (2544 :146) กล่าวว่า รหัสวัฒนธรรม(Cultur Code) หมายถึง คติความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ และโลก ซึ่งมีลักษณะเป็นความรู้ทั่วไปชุดหนึ่งที่ไหลเวียนอยู่ในวัฒนธรรมและถูกดึงมาสร้างความน่าเชื่อถือของรายละเอียดต่างๆ ในเนื้อความของวรรณกรรม ความรู้เหล่านี้มีที่มาจาก ตำรา ข่าวสาร คำพูดของคนรุ่นก่อน สุภาษิต คำพังเพย ตลอดจนวรรณกรรมอื่นที่เรียกว่า “วาทกรรม”

การศึกษาตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 เป็นการศึกษาวรรณกรรมแบบใหม่ที่ใช้ สัญลักษณ์มาศึกษา “ตัวบทประพันธ์” ดังนั้นการสื่อความหมายในเนื้อความของวรรณกรรมนั้นอิงอยู่กับรหัส 5 ประเภทดังนี้

1. รหัสปริศนา(Hermeneutic Code) หมายถึง รหัสที่ทำให้องค์ประกอบบางอย่างในเนื้อความกระตุ้นความรู้สึกลึกซึ้ง การดำเนินต่อของเรื่องราวและรหัสประเภทนี้มักจะทำหน้าที่พ่วงการอ่านให้ดำเนินต่อไปจนกระทั่งจบตัวบท

2. รหัสเหตุการณ์ (Proairetic Code) หมายถึง เป็นรหัสที่ผู้อ่านเข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นเมื่อพบรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำ หรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยทำให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงรายละเอียดเหล่านั้นเข้ากับแบบแผนที่คุ้นเคยมาก่อน

3. รหัสสอรรถลักษณะ (Semic Code) หมายถึงเป็นรหัสที่ช่วยให้ผู้อ่านจับความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะตัวละครหรือสถานที่

4. รหัสสัญลักษณ์ (Symbolic Code) สัญลักษณ์ในที่นี้หมายถึงระบบของความหมายแฝงหรือความหมายในระดับที่สอง

5. รหัสวัฒนธรรม (Cultur Code) หมายถึง คติความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ และโลก ซึ่งมีลักษณะเป็นความรู้ทั่วไปชุดหนึ่งที่ไหลเวียนอยู่ในวัฒนธรรมและถูกดึงมาสร้างความน่าเชื่อถือของรายละเอียดต่างๆ ในเนื้อความของวรรณกรรม ความรู้เหล่านี้มีที่มาจาก ตำรา ข่าวสาร คำพูดของคนรุ่นก่อน สุภาษิต คำพังเพย ตลอดจนวรรณกรรมอื่นที่เรียกว่า “วาทกรรม” หากเอาเกณฑ์ของการศึกษาวรรณกรรมแนวเดิมที่ศึกษาแนวปฏิฐานนิยมมุ่งเน้นไปที่การสำรวจปัจจัยภายนอกของงานประพันธ์ เช่นสภาพแวดล้อมงานวรรณกรรม ชีวประวัติของผู้แต่ง นำหลักจิตวิทยาไปศึกษาตัวละคร และในทัศนะของวรรณกรรมศึกษาแบบเดิม

เห็นว่าวรรณกรรมเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมอันมีคุณค่า สอดคล้องกับ (นพพร ประชากุล, 2544 :97) ได้กล่าวไว้ว่า เกิดมุมมองใหม่ในการวิจารณ์วรรณกรรม เรียกว่า “สัญลักษณ์วรรณกรรม” (Literary semiotics) สรุป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การศึกษახบหาของตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 ตัวละครฝ่ายร้ายในความหมายเชิงสัญลักษณ์และรหัสทางวรรณกรรมที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 จากผลการศึกษาตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 จำนวน 6 เรื่อง พบว่า รหัสทางวรรณกรรมทั้ง 5 รหัสสะท้อนให้เห็นว่าความจริงละครโทรทัศน์ที่เห็นว่ามีน้ำหนักเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ สัญลักษณ์และโลกทัศน์ของสังคมกระแสหลัก ปลุกฝังเข้าไปยังคนดูที่ดูอย่างเอาความบันเทิงรับเข้าไปได้อย่างกลมกลืนจนกลายเป็นความคิด อุดมการณ์ของตัวเองได้ดีที่สุด สัญลักษณ์วรรณกรรมให้ความสำคัญที่ “ตัวบทประพันธ์” โดยการถอดรหัสทางวรรณกรรมทั้ง 5 รหัส ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมของการศึกษาวรรณกรรมนั้นๆ ใช้วิธีการมุ่งไปที่การพิจารณาถึงความซับซ้อนของงาน โดยไม่มีการศึกษาในบริบทของการเป็นมาของวรรณกรรม ดังเช่นการวิจารณ์วรรณกรรมตามแนวมาร์กซิสต์ แนวประวัติศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งแนวทางๆ นั้นอาจมีการศึกษาจากชีวประวัติของผู้แต่ง สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม หรืออิทธิพลต่างๆ ที่มีต่อการเขียนวรรณกรรม (นพพร ประชากุล, 2551)

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า รหัสทางวรรณกรรมที่ปรากฏจากตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 รหัสปริศนาจากการดำเนินเรื่อง คือ สะท้อนให้เห็นการสร้างปัญหาและความขัดแย้งมนุษย์กับมนุษย์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ความขัดแย้งที่เกิดจากการขัดขวางความรัก ความขัดแย้งที่เกิดจากความแค้น ความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนาทรัพย์สินสมบัติ ความขัดแย้งที่เกิดจากความปรารถนาพลังพิเศษ การดำเนินเรื่องผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมร้ายกาจของตัวละครดังที่ สอดคล้องกับ งานของ คะเน็งนิชิย์ โสยโสะถน (2534) ศึกษากลวิธีการเขียนบันเทิงคดีของ ชาติ กอบจิตติ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า วิธีการเขียนด้านการเสนอเรื่อง เริ่มจากการวางโครงเรื่องมี 3 ลักษณะ

คือ การเปิดเรื่องแบบบรรยายให้มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจและการใช้บทสนทนา การดำเนินเรื่องดำเนินตามการผูกเรื่องปมปัญหาที่ก่อให้เกิดความสนใจใคร่รู้แก่ผู้อ่าน ส่วนการปิดเรื่องส่วนใหญ่ไม่ได้รับการคลี่คลาย

รหัสเหตุการณ์ พบว่าเป็นรหัสที่เกิดจากการแสดงกริยาอาการบอกถึงลักษณะนิสัยของตัวละคร สัญลักษณ์ที่เกิดจากการแสดงสีหน้า บอกอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร รหัสเหตุการณ์ที่เกิดจากการกระทำที่สอดคล้องกับ งานของสันติจิตา นุชพิทักษ์ (2552) ศึกษาความร้ายกาจของตัวละครโทรทัศน์ไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกตัวละครร้าย ล้วนแล้วแต่พบความร้ายกาจเชิงสัญลักษณ์มากกว่าความร้ายกาจทางกายภาพ

รหัสสรรพคุณลักษณะ หรือ ลักษณะของตัวละครปรากฏลักษณะของตัวละคร 2 ลักษณะคือลักษณะภายนอกของตัวละคร มีรูปร่างหน้าตาดี เป็นส่วนใหญ่ สวยหล่อสมบูรณ์แบบรูปร่างของตัวละครฝ่ายร้ายหญิง หุ่นดี เช็กซี ส่วนการแต่งกายจะมีการแต่งกาย หูหราทันสมัย เปรี๊ยะเช็กซี แต่งหน้าเข้มจัด ส่วนลักษณะภายในของตัวละครปรากฏว่าผู้เขียนได้สร้างลักษณะนิสัยของตัวละครฝ่ายร้ายได้อย่างชัดเจน ตัวละครฝ่ายร้ายชาย มีนิสัย โหดเหี้ยม เจ้าชู้ เจ้าเล่ห์ ชอบวางแผน ชอบใช้กำลัง ตัวละครฝ่ายร้ายหญิง เจ้ามารยา อิจฉาริษยา โลภ ก้าวร้าว ชอบวางแผน ร้ายลึก มีเล่ห์เหลี่ยมดั่งที่ สอดคล้องกับ งานของอภิรัตน์ รัทยานนท์ (2540) ศึกษากระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของตัวละครนางร้ายในละครโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า นางร้ายส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยสาว และยังมีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางครอบครัว และความปรารถนาสูงสุดในเรื่องของการช่วงชิงความรักเพื่อให้ได้มาซึ่งการครองคู่กับพระเอกที่เพียบพร้อม ไม่มีการประกอบอาชีพการงาน มีการแต่งกาย เปรี๊ยะและเช็กซี มีนิสัยเจ้ามารยา อิจฉาริษยา โลภ ก้าวร้าวเจ้าเล่ห์เพทุบาย ชอบวางแผนการชั่วร้าย กลั่นแกล้งและสร้างความเดือดร้อนให้ตัวละครอื่นๆ มีนิสัยละโมภะเยอทะยาน ต้องการที่จะมีชื่อเสียงหรือทรัพย์สินสมบัติเงินทองมากขึ้น ต้องการสมหวังในรัก ต้องการแก้แค้น ต้องการเอาชนะตัวละครอื่นๆ ตามลำดับ

รหัสสัญลักษณ์ (Symbolic code) ตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 สรุปได้ว่าพบรหัสสัญลักษณ์ (Symbolic code) ที่เกิดจากลักษณะภายนอกของตัวละคร เพศ รูปร่าง การแต่งกายตัวละครฝ่ายร้ายชาย จากเทพบุตรสุดหล่อก็กลายเป็น

เป็นคนหลังค่อมสุดอัปลักษณ์ เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงเรื่อง ความอาฆาตพยาบาทการเป็นคนที่รูปชั่วใจทรามของเขา สัญลักษณ์การแต่งกายแทนอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ คือ การแต่งกายของตัวละครฝ่ายร้ายหญิง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของเสื้อผ้า สีของเสื้อผ้า รวมไปถึง การแต่งหน้าเป็นสัญลักษณ์บอกอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การใช้สัญลักษณ์ที่ใช้อาวุธ แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกอาฆาต โหดเหี้ยม การใช้สัตว์มีพิษเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงความอาฆาต พยาบาท การใช้สัญลักษณ์สัตว์ไม่มีพิษเป็นสัญลักษณ์แทนความรัก ลักษณะภายในของตัวละคร คือ พฤติกรรม ความรู้สึก ของตัวละคร ดังที่สอดคล้องกับ งานของ กฤษณ์ คำนรินทร์ (2553) ศึกษาการสร้างภาพตัวแทนด้วยการแต่งหน้าเพื่อสื่อความหมายลักษณะตัวละครโทรทัศน์ไทย ผลการศึกษาพบว่าการสร้างภาพตัวแทนด้วยการแต่งหน้าเพื่อสื่อความหมายลักษณะตัวละครโทรทัศน์ไทย มีวิธีการ ขั้นตอนที่สอดคล้อง เชื่อมโยง และใกล้เคียงกัน ในส่วนของวิธีการแต่งหน้าเพื่อสร้างภาพตัวแทนในลักษณะของภาพต้นแบบ (Archetypes) นำไปสู่ภาพแบบฉบับ (Types) และภาพตายตัว (Stereotypes) โดยการแต่งหน้าต้องทำหน้าที่ในการสื่อความหมายถึงลักษณะอุปนิสัยของตัวละครในบทบาทของพระเอก นางเอก นางร้าย และผู้ร้าย โดยต้องนำความรู้ด้านองค์ประกอบทางศิลปะเข้ามาใช้ในการแต่งหน้า เพื่อให้การแต่งหน้านั้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จากการใช้แนวความคิดการสร้างภาพตัวแทนคือ การแต่งหน้าตัวละครจะทำหน้าที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน ผ่านการนำเสนออย่างซ้ำๆ ของสื่อ โดยจะส่งผลทำให้เกิดเป็นภาพตัวแทนขึ้นซึ่งภาพตัวแทนจึงเปรียบเสมือนกระจกที่สะท้อนความเป็นจริงของมนุษย์ในสังคมการแต่งหน้าตัวละครถือได้ว่าเป็นการเสริมสร้างให้ตัวละครมีลักษณะที่เป็นไปตามบทบาทของเรื่องได้อย่างชัดเจนขึ้น ภาพตัวแทนจะมีระดับความเข้มข้นมากหรือน้อยนั้น ล้วนมีความแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาของเรื่องราวจากบทประพันธ์ ที่ส่งผลต่อวิธีการแต่งหน้าในการสร้างภาพตัวแทน

รหัสวัฒนธรรม พบ สำนวน จิตวิทยาความรักมารองรับพฤติกรรมของตัวละครฝ่ายร้าย นพพร ประชากุล (2544 :146) กล่าวว่า รหัสวัฒนธรรม (Cultural Code) หมายถึง คติความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ และโลก ซึ่งมีลักษณะเป็นความรู้ทั่วไปชุดหนึ่งที่ไหลเวียนอยู่ในวัฒนธรรมและถูกดึงมาสร้างความน่าเชื่อถือของรายละเอียดต่างๆ ในเนื้อความของวรรณกรรม ความรู้เหล่านี้มี

ที่มาจาก ตำรา ข่าวสาร คำพูดของคนรุ่นก่อน สุภาษิต คำพังเพย ตลอดจนวรรณกรรมอื่นที่เรียกว่า “วาทกรรม”

การศึกษาตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 เป็นการศึกษาวรรณกรรมแบบใหม่ที่ใช้ สัญลักษณ์การศึกษา “ตัวบทประพันธ์” ดังนั้นการสื่อความหมายในเนื้อความของวรรณกรรมนั้นอยู่ภายใต้รหัส 5 ประเภทดังนี้

1. รหัสปริศนา(Hermeneutic Code) หมายถึง รหัสที่ทำให้องค์ประกอบบางอย่างในเนื้อความกระตุ้นความรู้สึกลอยล่อง การดำเนินต่อของเรื่องราวและรหัสประเภทนี้มักจะทำหน้าที่พยุ่ง การอ่านให้ดำเนินต่อไปจนกระทั่งจบตัวบท

2. รหัสเหตุการณ์ (Proairetic Code) หมายถึง เป็นรหัสที่ผู้อ่านเข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นเมื่อพบรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมกระทำ หรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยทำให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงรายละเอียดเหล่านั้นเข้ากับแบบแผนที่คุ้นเคยมาก่อน

3. รหัสสอรรถลักษณะ (Semic Code) หมายถึงเป็นรหัสที่ช่วยให้ผู้อ่านจับความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะตัวละครหรือสถานที่

4. รหัสสัญลักษณ์ (Symbolic Code) สัญลักษณ์ในที่นี้หมายถึงระบบของความหมายแฝงหรือความหมายในระดับที่สอง

5. รหัสวัฒนธรรม (Cultural Code) หมายถึง คติความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ และโลกซึ่งมีลักษณะเป็นความรู้ทั่วไปชุดหนึ่งที่ไหลเวียนอยู่ในวัฒนธรรมและถูกดึงมาสร้างความน่าเชื่อถือของรายละเอียดต่างๆในเนื้อความของวรรณกรรม ความรู้เหล่านี้มีที่มาจาก ตำรา ข่าวสาร คำพูดของคนรุ่นก่อน สุภาษิต คำพังเพย ตลอดจนวรรณกรรมอื่นที่เรียกว่า “วาทกรรม” หากเอาเกณฑ์ของการศึกษาวรรณกรรมแนวเดิมที่ศึกษาแนวปฏิฐานนิยมมุ่งเน้นไปที่การสำรวจปัจจัยภายนอกของงานประพันธ์ เช่นสภาพแวดล้อมงานวรรณกรรม ชีวิตประวัติของผู้แต่ง นำหลักจิตวิทยาไปศึกษาตัวละคร และในทัศนะของวรรณกรรมศึกษาแบบเดิมเห็นว่าวรรณกรรมเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมอันมีคุณค่า สอดคล้องกับ (นพพร ประชากุล, 2544 :97) ได้กล่าวไว้ว่า เกิดมุมมองใหม่ในการวิจารณ์วรรณกรรม เรียกว่า “สัญลักษณ์วรรณกรรม”(Literary semiotics) ละครโทรทัศน์ ช่อง 3 และรหัสทางวรรณกรรมจากตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3 จำนวน 6 เรื่องแสดงให้เห็นถึงลักษณะของตัวละครเป็นภาพสะท้อนสังคมของคนในปัจจุบันที่มีความ รัก โลภ โกรธ

หลง แก่งแย่งชิงดีกัน อิจฉาริษยา เพื่อให้ได้มาซึ่งความรัก ทรัพย์สินสมบัติ และอำนาจทำให้ตัวละครฝ่ายร้าย แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมาต่อต้านตัวละครฝ่ายดี นอกจากบทละครโทรทัศน์ จะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังให้คติข้อคิด โดยละครได้แสดงให้เห็นถึงจุดจบของตัวละครฝ่ายร้ายซึ่งพบจุดจบโดยการรับกรรมจากสิ่งที่ตนเองได้ทำความชั่วเอาไว้ หรือได้รับโทษทางกฎหมาย โดยสรุปผลการวิจัย เกิดมุมมองใหม่ในการวิจารณ์วรรณกรรม ซึ่งเป็นการศึกษาถึงกระบวนการสื่อความหมายในงานเขียนหรือวรรณกรรม ได้มีการพลิกผันการวิจารณ์วรรณกรรมไปจากเดิมที่เคยยึดเอาเป็นแบบแผนกันมาเนิ่นนาน โดย สัญลักษณ์วรรณกรรมให้ความสำคัญที่ “ตัวบทประพันธ์” ที่ถ่ายทอดสัญลักษณ์ อุดมการณ์ ความคิด วาทกรรม ผ่านการกระทำของตัวละครฝ่ายร้ายเพื่อให้มนุษย์นำไปเป็นคติ ข้อคิดในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3 ผู้วิจัยพบว่าสิ่งที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาวิจัยต่อไปดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของตัวละครเอกกับตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3
2. การวิเคราะห์ตัวละครเชิงจิตวิทยาในตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ ช่อง 3
3. การศึกษาบทบาททางจริยธรรมของตัวละครฝ่ายร้ายในละครโทรทัศน์ช่อง 3
4. การศึกษาการใช้ภาษาในบทละครโทรทัศน์ช่อง 3 เพื่อการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จางวรรณ ธรรมวัตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชันย์ นิลวรรณภา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2542). **การวิเคราะห์สื่อ แนวคิด และเทคนิค**.

กรุงเทพฯ : เอดิสันเพลส.

กฤษดาวรรณ หงษ์ศิลปกรรมและจันทิมา เอี่ยมมานนท์บรรณธิการ.

(2549). **มองสังคมผ่านวาทกรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กองวรรณคดีและ

ประวัติศาสตร์. (2520). **ประวัตินักเขียนไทย**. กรุงเทพฯ :

กรมศิลปากร.

คึกฤทธิ์ ปราโมช. หม่อมราชวงศ์. (2543). **สี่แผ่นดิน**. กรุงเทพฯ :

ดอกหญ้า.

จกกลณี โตสกุลวงศ์. (2542). "การวิเคราะห์วาทกรรมการ

ให้ความหมายสื่อสิ่งพิมพ์ลามกของ 9 สถาบันในสังคม

ไทย. วิทยานิพนธ์, "วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา

สื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิณณ์นภัส แสงมา. (2545). **การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่อง**

เสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของ

สื่อมวลชนไทย. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

(วารสารสนเทศ) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. บรรณธิการ. (2546). **ภาษาและวรรณกรรม**

ไม่เคยตาย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทยคณะอักษร

ศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). **วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ**

ความรู้ความจริงเอกลักษณ์และความเป็นอื่น. กรุงเทพฯ

: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรามหาวิทยาลัยเกริก.

ทิพย์วัลย์ ศรีพรหมษา. (2544). **ลักษณะและบทบาทของสตรี**

ในนวนิยายของสุวรรณีสุคนธา. วิทยานิพนธ์ศึกษา

ศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2529). **มิเชลฟูโกต์ : ปัญหาชนความจริง**

และอำนาจ. เศรษฐศาสตร์การเมือง. 5. 1 - 2 (ต.ค. 28

- มี.ค. 29) หน้า 142-15 เขียวชาย อักษรดิษฐ์และ

คณะ. (2539). **ลัทธิ : จักรวาลตัวตนอำนาจ**. กรุงเทพฯ :

: ศูนย์มานุษยวิทยา

นพพร ประชากุล. (2544). **มายาคติ**. กรุงเทพฯ : โครงการ

จัดพิมพ์คปไฟ. นพพร ประชากุล. ย่ออักษร ย้อนความ

คิด เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ออฟเซท ครีเอชั่น. 2552.

นัยนา ครุฑเมือง. (2547). **นวนิยายอิงประวัติศาสตร์**

ลัทธิ : ภาพสะท้อนการเมืองและสังคม. วิทยานิพนธ์

อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต (วรรณกรรมเปรียบเทียบ

เทียบ) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2532). **จดหมายเหตุ**. รัฐศาสตร์สาร 14-15. 3

(กันยายน 2531-เมษายน 2532)

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2538). **ผ้าขาวม้า ผ้าลินิน กางเกงในและ ฯลฯ**

: ว่าด้วยประเพณี. ความเปลี่ยนแปลงและเรื่องสรรพ

สาระ. กรุงเทพฯ : มติชน.

บุษบรณ จินเจริญ. (2544). **การต่อสู้ทางวาทกรรมของโสเภณี**

หญิงไทยจากสื่อกระแสหลักสู่เว็บไซต์ไวต์เว็บ. วิทยานิพนธ์

นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต (วารสารสนเทศ) กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประกาศ วัชรภรณ์. (2527). **นักเขียน...นักหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ

: โอเดียนสโตร์.

ประดับ ภูมิลา. (2542). **บุคลิกภาพตัวละครเอกสตรีใน**

นวนิยายของทมยันตีช่วงพ.ศ. 2509 ถึงพ.ศ. 2529.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.